

Viite

Asia

Luonnonvara- ja ympäristölainsäädännön kehitys

Asiasanat VENÄJÄ, KESTÄVÄ KEHITYS**Hoitaa UM** ITÄ-22**Hoitaa UE** MOS

Koordinoi

Tiedoksi

AVS-KPO; ITÄ-01; ITÄ-02; ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-01; KPO-02; KPO-03; KPO-04; POL-01; UKKMI-00

BER; EUE; KIO; PET; PIE; RII; TAL; VIL

KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM;

MTK; OM; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; VM; VNK; YM/KVY

Luonnonvaraministeriö on valmistellut vuodesta 2002 lähtien luonnonvara- ja ympäristölainsäädännön kokonaisuudistusta. Tässä muistiossa tarkastellaan tilannetta ministeri Trutnevin haastattelun pohjalta.

Kaivannaislakiesitys valmistuu vuoden lopulla. Esiintymien jako tulee perustumaan huutokauppoihin ja valvonta taloudellisiin sopimuksiin.

Vesilakiesitys on valmis ja hallitus käsittelee metsälakiesitystä kesäkuussa.

Ympäristöhaittojen korvauslain valmistelussa pohditaan ovatko päästömaksut veroja vai yrityksille pakollisia maksuja ympäristöinvestointeihin.

Eräiden lakien epäselvät kohdat suhteessa luonnonsuojelulakiin selvitetään.

Luonnonvaraministeri **Ju. Trutnev** käsitteli 27.05 Kommersantille antamassaan haastattelussa luonnonvara- ja ympäristölainsäädännön tilannetta. Luonnonvaraministeriö on valmistellut vuodesta 2002 lähtien luonnonvara- ja ympäristölainsäädännön kokonaisuudistusta. Uusi laki ympäristönsuojelusta tuli voimaan vuonna 2002 mutta kaivannaislain, vesilain, metsälain ja ympäristöhaittojen korvaamista koskevan lain valmistelu jatkuu edelleen. Myös voimassa olevaan luonnonsuojelualueita koskevaan lakiin on vireillä täsmennyksiä.

Kaivannaislaki

Kaivannaislaki on luonnonvaralaeista tärkein, koska sillä säädelään öljy- ja kaasuesiintymien käyttöä. Sen periaatteet näyttäivät heijastuvan myös muihin luonnonvaroihin kuten veteen ja metsään.

Lain pääperiaatteita, joista keskustellaan myös valtakunnan yleispolitiikan tasolla, ovat mm. seuraavat:

- Hinnoittelu differentioidaan esiintymän laadun ja hyödyntämiskustannusten mukaan.
- Esiintymien käytön valvonnassa siirrytään hallinnollisesta kontrollista taloudellisiin valtion ja hyödyntäjän välisiin sopimuksiin.
- Käyttömaksun tulee kohdentua saavutettavissa olevaan varantoon eikä vuotuisen hyödynnettyyn määrään.
- Esiintymien käyttöoikeudet myönnetään huutokaupan perusteella. Parhaillaan hallitus pohtii tuleeko Sahalin-3 huutokauppaan vaikka Exxon katsoo omaavansa siihen jo oikeudet. Irkutskin alueen suuri kultaesiintymä Suhoj Log tulee huutokauppaan.

Myös presidentti **V. Putin** mainitsi linjapuheessaan 26.05 siirtymisen luonnonvarojen käytön hallinnollisesta valvonnasta taloudellisiin sopimuksiin sekä huutokaupat. Ministeri Trutnev kertoo, että kaivannaislaki tulee duumaan aikaisintaan tämän vuoden joulukuussa.

Vesilaki

Trutnev toteaa, että vesilaki alkaa olla jokseenkin valmis.

Metsälaki

Trutnev vastaa toimittajan kysymykseen yksityistämisestä seuraavasti: "Jotta metsään saataisiin isäntä, siihen riittää pitkäaikainen vuokraus. Päätös yksityistämisestä tulee tehdä vasta, kun nähdään millaiset ovat harjoitetun metsätalouden tulokset." Talkehministeriön omaisuus- ja luonnonvaratalouden osaston johtajan sijainen **V. Gavrilov** tiedotti 25.05, että talkehministeriö lähettää kesäkuussa metsälakiesityksen hallitukselle. Hän totesi, että talkehministeriö ja muut virastot eivät hylkää yksityistämisen periaatetta mutta asiaa koskevat normit säädetään muualla kuin metsälaissa ja niitä ei vielä valmistella. Metsälakiesityksessä säilyy vuokra-ajan maksimipituutena 99 vuotta.

Laki ympäristöhaittojen korvaamisesta

Muutamia vuosia on jatkunut kiista siitä, kuinka yrityksiltä peritään korvauksia ympäristöhaitoista. Jaksolla 1992-2000 oli selvä järjestelmä. Hallitus oli antanut vuonna 1992 asetuksen, jolla määriteltiin päästönormit ja maksut. Korvaukset maksettiin vuoteen 2000 asti alueellisiin rahastoihin, joista ne palautuivat osittain yrityksille investointitukena. Norilsk Nickelin tytäryhtiö Kuolan kaivosyhtiö valitti asiasta vuonna 2002 väittäen, että päästömaksuja ei voi säätää asetuksella vaan siihen tarvitaan verolaki. Korkein oikeus hyväksyi valituksen mutta ei perustuslakituomioistuimella. Päädyttiin tulkintaan, että hallitus voi määrätä päästömaksuista mutta ei luonnonvaraministeriö. Syntyi välivaihe, jolloin ei ollut selvää säädöstä asiasta. Hallitus antoi 06.06.2003 asetuksen (no 344), jolla määriteltiin maksut sallittujen normien puitteissa oleville päästöille. Maksut porrastuvat aineen haitallisuuden mukaan.

Luonnonvaraministeriö valmisteli samaan aikaan esityksen laiksi ympäristöhaittojen korvaamisesta. Teollisuus arvosteli esitystä ankarasti ja katsoi uuden ekologisen veron heikentävän teollisuuden toimintaedellytyksiä. Esitettiin arvio, että esimerkiksi selluteollisuuden tuloista puolet menisi uuden veron maksuun. Peruskysymys on se, onko päästömaksu vero vai maksu, joka palautuu pääosin yritykselle ympäristöinvestointeja varten. Teollisuus tukee yritysten pakollisten ympäristöinvestointien rahoituksen mallia.

Ministeri Trutnev suhtautuu varovaisesti päästömaksuihin. Hän toteaa, että päästömaksuja ei saa äkillisesti korottaa, koska se vaikuttaa haitallisesti talouteen. Yrityksiä pitää rohkaista ympäristöinvestointeihin muutenkin kuin päästömaksuilla. Yritys ei saa hyötyä ympäristön pilaamisesta. Hän toteaa, että

päästöt eivät ole vain teollisuutta koskeva asia. Kunnallisista jätevesistä 90 % menee vesistöön ilman mitään käsittelyä. Se ei ole vain kuntien vaan yleinen ongelma. Jätevesien puhdistusta tulee ratkoa liikeperiaatteella.

Laki luonnonsuojelualueista

Luonnonsuojelualueiden asema uudessa hallintorakenteessa on ollut epäselvä. On myös esitetty erilaisia näkemyksiä siitä, miten maakoodexia, siviililainsäädäntöä ja muuttuvaa metsälakia tulkitaan luonnonsuojelualueilla. Luonnonvaraministeriö järjesti 20.05 asiaa koskevan neuvottelun ministeri Trutnevin johdolla. Ministeri totesi, että luonnonsuojelualueiden statusta ei tule muuttaa ja niiden erityisaseman pysyvyys tulee turvata. Trutnev esitti luonnonvaraministeriön ja hallituksen aparaatin yhteistä työryhmää analysoimaan lainsäädännön ongelmakohtia.

Kommentti

Ministeri Trutnev kannattaa avoimuutta ja läpinäkyvyyttä luonnonvarahallinnossa. Hän korostaa taloudellisen säätelyn periaatetta fiskaalista ja hallinnollista säätelyä parempana menetelmänä. Presidentti Putin on tuonut esille samat periaatteet.

Kaivannaislaki ja laki ympäristöhaittojen korvaamisesta ovat tärkeitä koko maan talouden kehitykselle. Niillä on välitön vaikutus kansantulon kaksinkertaistamisen tavoitteeseen. RSPP:n hallituksen jäsen **N. Tonkov** toteaa, että edessä on Venäjän teollisuuden ekologisaatio. Ilman sitä ajaututaan "likaiseen" talouskasvuun. Hän korostaa, että WTO:n jäsenyyteen pyrkiminen korostaa tarvetta harmonisoida ympäristölainsäädäntöä kansainvälisen yleisen käytännön kanssa.

Hieman ihmetyttää, miksi talkehdministeriö tiedotti nyt metsälaista. Luonnonvaraministeriö ja talkehdministeriö ovat toimittaneet huhtikuun lopussa hallitukselle sen toimeksiannon mukaisesti tarkistetun metsälakiesityksen, josta yksityistämisoptio oli poistettu. Nyt talkehdministeriö korostaa, että yksityistämistä ei ole periaatteessa hylätty ja nimenomaan se toimittaa kesäkuun aikana uusimman metsälakiesityksen hallitukselle. Mitään merkittävää muutosta huhtikuun lopun lakiversioon ei ole tietävästi tehty. Viimeisin tiedossa oleva metsälain versio on päivätty 14.05. Voi olla, että talkehdministeriö haluaa korostaa lakiesityksen etenevän ilman muita muutoksia kuin yksityistämisen lykkääminen, koska luonnonvaraministeriön eräät johtavat metsävirkamiehet ja duuman edustajat ovat esittäneet lakiesityksessä olevan muitakin puutteita ja pitäneet uutta valmistelua tarpeellisena.

LIITTEET

-